

Täysistunto

Tiistai 29.11.2016 klo 14.01—18.29

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 216/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 34/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 34/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

17.25 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys käsittelee sairausvakuutuslakia ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annettua lakia, joita esitetään muutettavaksi siten, että näiden lakien mukaisesti toteutettavien päivärahojen määräytymissäännöstä muutetaan niin, että vuositulon ylemmstä 56 443 euron taitekohdasta luovutaan ja päivärahan määrä on näin ollen 20 prosenttia vuositulon kolmassadasosasta siltä osin kuin vuosityötulo ylittää 30 000 euroa. Eli tässä on kysymys säästölaista, ja säästö kohdistuu tähän sairausvakuutuksen työtulovakuutuksen vakuutusmaksuilla rahoitettavaan osuuteen. Näin ollen tällä ei ole budjettivaikutuksia valtion menoihin. Työntekijöiden ja palkansaajien ja yrittäjien päivärahanmaksun arvioidaan alentuvan 0,01 prosenttiyksikköä.

Valiokunta toteaa mietinnössään, että kokonaisuuden kannalta arvioiden ei pidetä toivottavana kehitystä, joka johtaa vakuutusperiaatteen murentumiseen ansiosidonnaisissa sosiaalivakuutuksissa. Valiokunta toteaa myös täällä, että koko järjestelmää uhkaa legitimitetiongelman, jos kehitys, jossa leikkaukset toistuvasti kohdistuvat ylempiin tuloluokkiin, mutta maksut ovat ansioihin sidottuja ja etuudet liukuvat kohti tasakorvausperiaatetta, jatkuu. On myös huomattava, että jos sosiaalivakuutus ei kata kansalaisille riittävää turvaa, voi tulla tarve täydentää sitä yksityisellä vakuutuksella.

Toinen esitys, mikä tässä lakikokonaisuudessa on, koskee kuntoutusrahaa. Eli näiden ehdotettujen leikkausten lisäksi hallituksen esitykseen sisältyy kuntoutukseen ja sen myötä työelämään kiinnittymiseen kannustavia lisäpanostuksia. Tässä nuorten kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärä ehdotetaan korotettavaksi takuueläkkeen tasolle. Samoin tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan, että ammatillisen kuntoutuksen päätökseen perustuvaa kuntoutusrahaa voidaan laissa säädetyin edellytyksin myöntää myös yleissivistävän perusopetuksen ajalle. Alle 20-vuotiaille tämä on nyt jo mahdollista, ja tämän ehdotetun uudistuksen tarkoituksena on kannustaa ak-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2016 vp

tiivisiin tukitoimiin ilman ammatillista tutkintoa olevat yli 20-vuotiaat henkilöt, joilla on sairaudesta tai vammasta johtuva riski syrjäytyä työelämästä. Valiokunta pitää hyvänä nuorten työelämään siirtymisen kannustavuutta parantavia toimenpiteitä. Opiskelun tukeminen kuntoutuksena kohdistuu näin vajaakuntoisiin nuoriin, jotka ilman erityisiä kannusteita voisivat jäädä työelämän ulkopuolelle.

Lisäksi tässä kokonaisuudessa on hallituksen esitys, jossa ehdotetaan, että säännöksen, jolla mahdollistetaan sairaanhoitokorvauksen maksaminen julkisissa tiloissa annetusta yksityisen terveydenhuollon palvelusta, voimassaoloa edelleenkin jatketaan. Tämä siis liittyy lakiin, joka on ollut määräaikainen, sitä esitetään jatkettavaksi.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esityksen 216/2016 ykkös- ja kakkoslakiehdotuksen. Tähän esitykseen on jätetty myös vastalause, siellä on muutosesitys lakipykäliin. — Kiitos.

17.29 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Hallitus esittää säästöjä tavoitellakseen jälleen muutoksia sairausvakuutusjärjestelmään. Yli 30 000 euron vuosityötuloa saavien sairauspäivärahan ja kuntoutuspäivärahan määrää lasketaan. Säästövaikutukset on arvioitu 25 miljoonaa euroa vuositasolla ja 18 miljoonaa euroa vuonna 2017. Säästö ei kohdistu valtion menoihin. Lisäksi parannetaan osatyökykyisten nuorten asemaa muun muassa korottamalla kuntoutusrahan vähimmäismäärää takuueläkkeen tasolle ja laajentamalla sen myöntäminen myös yleissivistävän peruskoulutuksen ajalle. Kustannusvaikutusten arvioidaan olevan vuonna 2017 yhteensä 14,7 miljoonaa euroa, josta valtion rahoitusosuus olisi 14,2 miljoonaa. Lisäksi hallituksen esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi säännöstä, jolla mahdollistetaan sairaushoitokorvauksen maksaminen julkisissa tiloissa annetuista yksityisen terveydenhuollon palveluista. Nuorten aseman parantaminen perustuu viime hallituskaudella tehtyyn työryhmätyöhön, joka arvioi säädösmuutostarpeita osatyökykyisten työllistämisen edistämiseksi. Kannatamme tätä esitystä samoin kuin yksityistä terveydenhuoltoa koskevaa esitystä valiokunnan mietinnön mukaisesti. Emme voi kuitenkaan hyväksyä sairauspäivärahan ja kuntoutusrahojen laskemista, minkä vuoksi jätämme tähän esitykseen vastalauseen.

Arvoisa puhemies! Ansiosidonnaisten etuuksien leikkaaminen murentaa vakuutusperiaatteen. Hallitus leikkaa jälleen ansiosidonnaisesta sairausvakuutuksesta. Leikkauksia on ollut useita, ja sairausvakuutuksen kokonaisuus on jo vaikeasti hahmotettava. On huomattava, että ansiosidonnaiset päivärahat rahoitetaan työnantajien ja työntekijöiden maksuilla, joten säästö ei kohdistu valtiolle. Toistuvat leikkaukset ansiosidonnaisiin päivärahoihin heikentävät sosiaaliturvan ansio- ja vakuutusperiaatetta. Suomalaisen hyvinvointivaltion keskeinen tavoite on ollut lakisääteisellä sosiaaliturvalla kattavasti ja kustannustehokkaasti tarjota kaikille riittävä toimeentuloturva. Jatkuvat leikkaukset ansiosidonnaisiin etuuksiin kyseenalaistavat tämän periaatteen. Lakisääteisen sosiaaliturvan heiketessä entistä useammalle tulee tarve parantaa sosiaaliturvaa yksityisillä vakuutuksilla.

Leikkaukset vaikuttavat monella tavalla. Nyt esitettävä leikkaus kohdistuu sairaus- ja kuntoutuspäivärahoihin, joita jo tämän vuoden alussa leikattiin niin, että 70 prosentin korvaustasoon oikeuttavan vuosityötulon yläraja alennettiin reilusta 36 000 eurosta 30 000 euroon ja tämän jälkeistä karttumaprosenttia laskettiin 35 prosenttiin. Ylempi tuloraja, noin 56 000, jätettiin ennalleen. Alempi leikkaus kohdistui kohtuuttomasti keskituloisiin palkansaajiin. Nyt hallitus lisäksi poistaa ylemmän katon ja laskee aiemman 35 prosentilla lasketun korvauksen 20 prosenttiin. Hallituksen esitys tarkoittaa sitä, että sairauspäivära-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2016 vp

han, osasairauspäivärahan ja kuntoutusrahan määrä alenee kaikilla yli 30 000 euroa vuodessa ansaitsevilla. Yhdessä vuoden alusta tehtyjen leikkausten kanssa heikennetään sairastuneiden ja kuntoutusta saavien keski- ja hyvätuloisten palkansaajien toimeentuloa 10—20 prosentilla. Esimerkiksi 2 900 euroa kuukaudessa ansaitsevan sairauspäiväraha pienenee 208 eurolla kuukaudessa, 4 100 euroa ansaitsevan päiväraha laskee 490 euroa kuukaudessa.

Säästövaikutusten kohdentuminen kuntoutusrahaan voi vaikuttaa kuntoutuksen kannustavuuteen. Leikkaukset ovat johtaneet siihen, että työkyvyttömyyseläke on yhä useammin parempi kuin sairauspäiväraha. Sairauspäivärahan tason aleneminen lisää myös paineita ensisijaisuussäännösten tarkistamiselle. Hallituksen tulisikin ottaa aikalisä leikkauksissaan ja tarkastella kokonaisuutta. Sairausvakuutusjärjestelmän monimutkaistaminen ja korvattavuuden heikentäminen vaikuttavat koko suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan toimintaan.

Arvoisa puhemies! Tästä syystä ehdotamme, että 2. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena ja 1. lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 11 luvun 1 § poistetaan.

17.35 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Näiden säästövaikutusten kohdentuminen kuntoutusrahaan voi vaikuttaa kuntoutuksen kannustavuuteen, ja leikkaukset ovat johtaneet siihen, että työkyvyttömyyseläke on yhä useammin parempi kuin sairauspäiväraha. Tämän sairauspäivärahan tason alentaminen lisää myös paineita ensisijaisuussäännösten tarkistamiselle.

Olemme olleet sitä mieltä yhdessä vasemmistoliiton ja demareiden edustajien kanssa sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, että hallituksen olisi tullut ottaa aikalisä näissä leikkauksissaan ja tarkastella kokonaisuutta. Sairausvakuutusjärjestelmän monimutkaistaminen ja korvaavuuden heikentäminen vaikuttavat koko suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan toimintaan.

Tämän vuoksi kannatan edustaja Kiljusen äsken tekemää ehdotusta siitä, että 2. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena ja että 1. lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 11 luvun 1 § poistetaan.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.